

Nagy Szabolcs - Hajdú Noémi - Polonkai Ádám

Az egyetemisták önkénteskedéssel kapcsolatos motivációi

Az önkéntesség fontos szerepet játszik a társadalmi integráció és kohézió erősítésében, ezért egyre fontosabb a benne rejlő potenciál felismerése. A fiatalok számára az önkéntes tevékenység Magyarországon egy évtizede került a figyelem középpontjába, amikor egy új kormányrendelet az érettségi megszerzéséhez kötelezővé tette azt. Jelen tanulmány az egyetemista hallgatók önkéntes magatartásához kapcsolódó motivációs tényezőit vizsgálja az önkéntesség funkcionális leltára (Volunteer Functions Inventory, azaz a VFI) és a Kahle-féle értéklista (LOV) elméleti kereteinek felhasználásával, egy 190 fős, magyarországi egyetemi hallgatókból álló kérdőíves megkérdezés eredményei felhasználásával. Kutatási eredményeink alapján kijelenthető, hogy a diákok leginkább azért végeznek önkéntes munkát, mert az önkénteskedés során szerzett tapasztalatok lehetőséget kínálnak az készségek és ismeretek elsajátítására. Hipotézis-vizsgálatok segítségével feltártuk, hogy a nők motiváltabbak az önkénteskedés területén. Tanulmányunk megállapításai mind az oktatási intézmények, mind pedig más, önkéntes munkavégzést is igénybe vevő non-profit szervezetek vezetői számára hasznosnak bizonyulhatnak.

Kulcsszavak: önkéntesség, Volunteer Functions Inventory, VFI, értéklista, LOV, motiváció, egyetemista, Magyarország
JEL-kód: M31

<https://doi.org/10.32976/stratfuz.2021.13>

Bevezetés

Az ENSZ 2015-ben publikált jelentésében (ENSZ, 2015) kiemelte az önkéntesség fontosságát az erős kormányzás kialakításában. Magyarországon, az Európai Unió jóléti országaihoz képest később kezdődött el az állampolgárok önkéntes tevékenysége, amely új lehetőséget teremt a helyi, nemzeti és nemzetközi ügyek felkarolásában. Hazánkban az önkéntességre 2011-ben figyelt fel a lakosság, amikor egy kormányzati intézkedés az érettségi megszerzéséhez a középiskolások számára kötelező, 50 órás közösségi tevékenységet határozott meg, melyet 2016. január 1. után érettségizők esetében alkalmaztak először (100/1997. (VI. 13.) Kormányrendelet). A jogszabály alapján a közösségi szolgálat a tanulók érdeklődési körének megfelelően egészségügyi, szociális és jótékonyági, oktatási, kulturális és közösségi, környezet- és természetvédelmi, polgári- és katasztrófavédelmi területekre terjedhet ki, illetve közös sportra és szabadidős tevékenységre óvodáskorú, sajátos nevelési igényű gyermekekkel, idős emberekkel. Fényes és Dalminé Kiss (2011) hangsúlyozza a felsőoktatásban résztvevők vizsgálatának növekvő szükségességét.

Jelen tanulmány azoknak az egyetemista hallgatóknak értékeli az önkéntes magatartás háttérében rejlő motivációs tényezőit, akik már a középiskolás évek alatt elvégezték a közösségi szolgálatot.

Az önkéntesség nemcsak a tevékenységi területre vonatkozóan, hanem földrajzi kiterjedésében is diverzitást mutat. Az önkéntes cselekvés iránya alapján különbséget teszünk az önkéntességet adó (pl. USA, Európa) és az önkéntességet elfogadó (Afrika, Dél-Amerika) országok között.

Az Európai Unióban az ifjúsági mobilitás, a tudástranszfer, a társadalmi és regionális egyenlőtlenségek csökkentése kiemelt jelentőségű. Az önkéntességgel tulajdonképpen ezek realizálhatóak. A mobilitás révén az ismeretátadás automatikus mechanizmussá válik: az egymással találkozó emberek megosztják tapasztalataikat, bevált gyakorlataikat, tanulási módjaikat, motivációjukat és tudásukat. Ennek az áramlásnak az eredményeként kialakítható a társadalmilag, gazdaságilag homogénebb Európa.

A tanulmány célja a magyarországi önkéntesség vizsgálata - főleg a magyar egyetemisták körében, de ennek megvalósításához elengedhetetlen a külső környezet helyzetének ismerete.

Szakirodalom feldolgozás

A társadalmi hasznosság növelésének egyik eszköze az önkéntesség, mely definíciójában az ENSZ (ENSZ 2018) hangsúlyozza, hogy az emberek azon vágyára épít, hogy ne csak passzív szemlélői, hanem részesei legyenek a változásnak, a fejlesztési folyamatoknak. A KSH (2016, 2.) „azokat a személyeket tekinti önkéntesnek, a) közvetlenül vagy valamilyen szervezeten keresztül, b) önszántukból, ingyen, ellenszolgáltatás, fizetség nélkül, c) háztartáson kívül élő személyek javára vagy a társadalom (csoport, tágabb közösség, állatok vagy a környezet stb.) hasznára végeztek valamilyen tevékenységet. A háztartáson kívül élő szülőnek, gyermeknek, rokonnak nyújtott segítség is beletartozott az önkéntes munkák körébe.”

Az ENSZ (2018) *'State of the World's Volunteerism Report'* című beszámolójában felmérte a világ önkéntességre való hajlandóságát. Az adatok egyértelműen azt mutatják, hogy a gazdasági és társadalmi fejlődés szempontjából összefüggés van az adott régió értékítélete és az önkéntesség között. 2018-ban az egész világon a 109 millió önkéntesből 26,8% Európából és Közép-Ázsiából (29,2 millió), 26,3% Ázsiából és a Csendes-óceáni térségből (28,7 millió), míg 19% Észak-Amerikából (20,7 millióan) érkezett (ENSZ 2018, 13).

A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) méri a magyarországi önkéntes tevékenységeket, mely adatok alapján kijelenthető, hogy az önkéntesség magyarországi állapota számos javulás jeleit mutatja. A 15-74 évesek körében az önkéntességben valaha is részt vevők aránya 28,41% -ról (KSH 2011) 36,73% -ra (KSH 2017) emelkedett. Béla-Csovcics és Kéri (2017) leírja, hogy a külföldi felsőoktatásban tanuló diákok kultúrájának része az önkénteskedés, ezért nem csoda, hogy egyelőre a magyar hallgatók aktivitása kisebb. Fényes és Markos (2018) is ezt tapasztalta kutatása során, hogy az „önkéntesség kultúrája” még nem alakult ki széleskörben hazánkban.

Az önkéntes tevékenység meghatározó területei

A szakirodalomban található csoportosítások leggyakrabban a gazdasági, a társadalmi és a környezetvédelmi területre terjednek ki. A környezetvédelem a Föld flórájának és faunájának a védelmére, valamint az ökológiai lábnyom csökkentésére és a fenntarthatóság növelésére irányul. A gazdasági tevékenységek alapvetően a tisztességes és fenntartható gazdasági növekedést, a perifériák felzárkóztatását célozza meg. A gazdasági és a társadalmi terület között kauzális összefüggés van, a jóléti országokban nagyobb a lakosság önkénteskedése. A társadalmi problémákkal kapcsolatos önkéntes munka olyan témákat tartalmaz, mint a betegségek és az éhínség elleni küzdelem, a minőségi oktatás biztosítása, a társadalmi egyenlőtlenségek csökkentése és a nemek közötti egyenlőség megeremtése minden országban.

Az önkéntes tevékenységeket a következő módon csoportosíthatjuk:

- formális (hivatalos) vagy informális (nem hivatalos),
- strukturált vagy strukturálatlan,
- helyi, nemzeti vagy nemzetközi szintűek,
- rövid vagy hosszú távúak,
- teljes vagy részmunkaidős (Lough 2017).

A világ összes önkéntes munkájának csupán 30% hivatalos (ENSZ 2018), mely törvényesen elismert szervezet keretei között valósul meg. A strukturáltság ebben az esetben a szisztematikus szervezethez és az erőforrások hozzárendelését jelenti.

A földrajzi kiterjedésre vonatkozóan az önkéntesség lehet helyi, vagy más néven lokális ügyet felölölő; nemzeti, mely hazai, vagyis országon belüli problémára keresi a megoldást; vagy országokon átívelő, vagyis nemzetközi.

Az időt illetően kettősség észlelhető, ugyanis jellemezhető az önkéntesség időtartamának hossza, illetve az önkéntességgel eltöltött foglalkozás mértéke.

A cikk a formális és az informális önkénteskedést is vizsgálja, noha az utóbbi esetében az adatok relevanciája megkérdőjelezhető. A nem hivatalos önkéntesség statisztikai eszközökkel mérhető, ezért alkalmas a tudományos felhasználásra.

Az önkéntesen végzett tevékenységek hazánkban

A KSH (2019) azt is megvizsgálta, hogy milyen tevékenységet végeznek az önkéntesek (1. ábra). Dominánsan a közvetlenül végzett önkéntes munka valósul meg hazánkban, ahol leggyakrabban a házi- és házkörűli munkát, ügyintézés és bevásárlást, gyermekfelügyeletet és gondozást, valamint betegápolást és idősgondozást végeznek. Ezenkívül jelentős még az oktatási tevékenység, a rendezvényszervezés, a kulturális tevékenység, a vallással kapcsolatban végzett cselekedet, valamint a sport. Az önkéntesen végzett feladatokat az 1. táblázat tartalmazza.

6. táblázat: Önkéntes munkát végző népesség Magyarországon, 2019. I. negyedév
Table 1: Volunteer population in Hungary, 2019 Q1

	Közvetlenül	Szervezete(ke)n keresztül	Közvetlenül és szervezete(ke)n keresztül egyaránt	Összesen
	végzett önkéntes munkát			
Házi- és házkörűli munka	1 166 296	1 753	37 682	1 205 731
Ügyintézés, vásárlás	927 062	2 884	31 289	961 234
Gyermekfelügyelet, gyermekgondozás	544 690	9 105	15 552	569 347
Betegápolás, idősgondozás	249 298	5 457	10 112	264 867
Óvoda, iskola segítése, oktatási, képzési, tudományos tevékenység	141 202	39 725	17 842	198 769
Rendezvényszervezés, rendezvényen (pl. falunap, fesztivál stb.) segítségnyújtás	77 459	27 489	15 707	120 656
Kulturális, művészeti tevékenység	64 660	29 445	12 691	106 795
Környezetvédelmi, állatvédelmi tevékenység	59 270	23 604	8 966	91 840
Vallással kapcsolatos, illetve egyházi szervezetnél végzett tevékenység	55 110	21 723	12 832	89 666
Sport, szabadidős tevékenység	51 047	29 424	10 334	90 805
Fogyatékkal élők, egészségkárosultak segítése	34 156	7 093	6 622	47 871
Településszépítés- és gazdaságfejlesztés	28 079	3 937	5 342	37 358
Egyéb rászoruló (árvíz) segítése	25 659	6 372	4 341	36 371
Jogvédelem, érdekképviselés, egyéb jogsegély	13 248	2 267	1 581	17 096
Közbiztonság, közrend védelme, polgárórság	12 989	8 596	5 812	27 397
Kuratóriumi, vezetőségi tagság, adminisztratív munka, honlap-adminisztráció, tagtoborzás	10 899	2 716	6 187	19 801
Politikai tevékenység	10 498	1 035	2 393	13 926
Katasztrófa-elhárítási, mentési munka	6 596	4 366	1 089	12 051
Összesen	2 121 208	196 435	68 100	2 385 742

Forrás: Saját szerkesztés KSH (2019) alapján

A KSH (2012) megemlíti, hogy Magyarországon elkezdett kialakulni egy új típusú önkénteskedés, melynek fókuszában a megszerzett tudás gyakorlása és a tapasztalatszerzés áll, ezért a szakemberek a szervezeteken keresztül megvalósuló munka növekedésére számítanak.

Stefanescu és Osvat (2011) megkülönbözteti az önrdekű, szakmai tapasztalatot szerző motivációt és az altruista motivációt. Az IESA-TESSCEE II. (2014) által végzett kutatás alapján Markos (2017) megállapítja, hogy Magyarországon mindkét motiváció érvényesül, vagyis a más embereken való segítés és a saját szakmai fejlődésünk egyaránt fontos.

A kutatás módszertana

A szekunder kutatás fókuszában azon tényezők feltérképezése szerepelt, melyek segítségével feltárhatóak a kauzális összefüggések az önkéntes munka fokozása érdekében. Az önkéntes tevékenység motivációjának területén két elméleti megközelítést használtunk (VFI és LOV). A két módszertan együttes alkalmazása biztosította, hogy a felmérés ne legyen egysíkú, hanem több szempont szerint is számszerű eredményeket szolgáltatson.

Gage és Thapa (2012, 413) szerint a VFI standard eszközzé vált az önkéntesek motivációjának felmérésében, ezért a továbbiakban ezt használjuk. Az önkéntességgel kapcsolatos motivációs tényezők (VFI: Volunteer Functions Inventory) esetében Clary (1998) hat fő kategóriát, úgynevezett funkcionális motívumot, azonosított, melyek a következők: védelmező, karrierista, önértékelési, érték-alapú, tanulás-orientált és társadalmi motívációk. Ezeket a motívumokat Chacón et al. (2017) alapján részletesen ismertetjük. Az érték motívum az önzetlenséghez és a humanitárius tevékenységekhez kapcsolódó értékek kifejezésére vonatkozik. A tanulás-orientált motívumok az ismeretek, készségek és tapasztalatok elsajátítására vagy fejlesztésére utal. A társadalmi motívumok az elfogadást, beilleszkedést, az alkalmazkodást tükrözik. A karrierista motívum a szakmai és tudományos fejlődéshez kapcsolódó tudás megszerzése. A védelmező motívum az ego védelmét vagy a problémák előli menekülést jelenti. Az önértékelési motívum fókuszában az önismeret és az önfejlesztés áll.

Minden motívumhoz öt állítás tartozik, melyeket egy egytől hétig terjedő Likert-skálán kell értékelni. Egy motívációs tényezőhöz tartozó állításokra adott pontszámok számtani átlagának összehasonlításával megállapítható, hogy a válaszadó számára mely motívációk elsődlegesek. A VFI felhasználásával kideríthető, hogy a magyar egyetemisták körében az önkéntes munka során mely funkcionális motívumok játszik a legfontosabb szerepet.

Kahle (1988) kidolgozott egy értéklistát (LOV: List of Values) mely alapján a fogyasztók között lévő hasonlóságok és különbözőségeik könnyen kimutathatóak, hiszen a fogyasztók a vásárlási folyamat szakaszai során a saját értékeiket is figyelembe veszik. Rokeach (1973) értéklistáján tizennyolc érték szerepel, melyet Kahle (1988) kilencre szűkített, melyek a következők: jókedv, az élet élvezete, jó kapcsolat másokkal, önmegvalósítás, valahová tartozás érzése, önbecsülés, biztonság, elismertség érzése, izgalom és mások tisztelete. A felmérés résztvevőinek egy egytől kilencig terjedő Likert skálán kell megjelölniük, hogy ezek az értékek mennyire játszanak fontos szerepet a mindennapi életükben, majd ki kell választaniuk azt az egyet, amelyik számukra a legfontosabb. A VFI értékekkel való összevethetőség miatt a felmérésben a LOV módszertanhoz tartozó Likert-skálát is egytől hétig terjedőre módosítottuk.

A primer kvantitatív kutatás kérdőíves megkérdezéssel történt, melyre 2020. februárban került sor. A kutatás során 190 érvényes kitöltés érkezett. A felmérés nem reprezentatív. A 18 és 30 év közötti, jelenleg önkéntes munkát végző vagy valaha önkéntes munkát vállaló magyar egyetemi hallgatók válaszait tekintettük érvényesnek. A minta átlagéletkora 22,3 év. A női-férfi válaszadók megoszlása 76,32% - 23,68 % volt. Noha a mintavétel módja is befolyásolta az adatokat, azonban kijelenthető, hogy hazánkban is, ahogy az egész világon, többen önkénteskednek a nők, mint a férfiak. A 190 résztvevők több, mint háromnegyede (76,32%, 145 fő) nő volt, míg 23,68%-a férfi (45 fő). Demográfiai érdekességként megemlíthető, hogy a résztvevők 87,4%-ának (166 fő) van testvére, mely összhangban áll azokkal a tanulmányokkal, melyek a család jelentős befolyásoló szerepét vizsgálják a viselkedés és az értékrend kialakításában. A testvérek meglete bizonyítottan növeli az ember társadalmi tudatosságát, és azok az emberek, akik nem egyedül nevelkednek, fejlettebb szociális kompetenciákkal rendelkeznek, mint az egykék (Sang 2017).

A kitöltők területi megoszlása a következőképpen alakult:

- fővárosban vagy vonzáskörzetében élők – 21,6%,
- egyéb megyeszékhelyen élők – 32,1 %,
- városban élők – 28,9 %,
- falun, községben élők – 17,4 %.

A hólabda mintavétel növelte a megyeszékhelyek arányát, hiszen több miskolci egyetemistát sikerült elérni. A falun élők esetében kevesebb, mint 20% került a mintába. Ezek az emberek általában rosszabb anyagi körülmények között élnek, és szabadidejükben is pénzért dolgoznak. Ezenkívül, ezek a hallgatók messzebb élnek az egyetemeiktől, mely kettősséget feltételez. Ha gyakran hazamennek, szinte nincs is szabad idejük, ha pedig a kollégiumokban laknak akkor sok idővel rendelkeznek. A választott szakot illetően egyenlő a megoszlás, hiszen a résztvevők orvosi, pszichológiai, műszaki és gazdasági tanulmányterületről egyaránt képviseltették magukat, közel azonos arányban.

A szekunder források elemzése során a következő négy kutatási kérdés merült fel:

K1: Európában és Magyarországon milyen az önkéntesség jelenlegi állapota?

K2: Miért van szükség a magyar egyetemisták értékrendjének fejlesztésre?

K3: Mely motivációs tényezők játszzák a legfontosabb szerepet a magyar önkéntességben?

K4: Hogyan lehet ezeket a tényezőket hasznosítani a társadalmi marketing területén?

A kutatási kérdések mellett három hipotézis is megfogalmazódott:

H1: A minta férfi és női résztvevői között nincs szignifikáns különbség az önkéntes munka vállalásának motivációjában.

H2: A kérdőív VFI része ugyanazt a factorszerkezetet tükrözi, amelyet Clary (1988) hozott létre.

H3: Az életkor jelentősen befolyásolja a karrier funkció motívum átlagos pontszámát (Chacón et al. 2017).

A következő részben a kutatási kérdéseket és a hipotéziseket vizsgáljuk meg részletesen.

A kutatás eredményei és a következtetések

A kutatást összefoglalva választ adunk az előző részben ismertetett kérdésekre és hipotézisekre, valamint javaslatokat fogalmazunk meg az önkéntes munka népszerűsítésére vonatkozóan a magyar egyetemisták körében.

Az önkéntesség jelenlegi állapota

Az Európai Unió és az Európai Közösség támogatja az önkéntes tevékenységeket, és az önkéntes szervezetek közös értékeket képviselnek, így a kontinens vezeti a statisztikákat az önkéntes munka minden formájában. A világ összes önkéntesének 26,8% -a Európából és Közép-Ázsiából származik (ENSZ 2018, 13). Magyarországon 2017-ben csak 2,67 millió embernek volt tapasztalata az önkéntes munkáról a 7,26 millió 15-74 év közötti korosztályban (KSH 2017). A (100/1997. (VI. 13.)) kormányzati rendelet 2011-es bevezetésének köszönhetően azonban az önkéntesség növekvő tendenciát mutat. Következtetesként valószínűsíthető, hogy egy szervezett, kormányzati tájékoztató kampány segít megváltoztatni a magyar emberek értékrendjét és viselkedését az önkéntes munkával kapcsolatban.

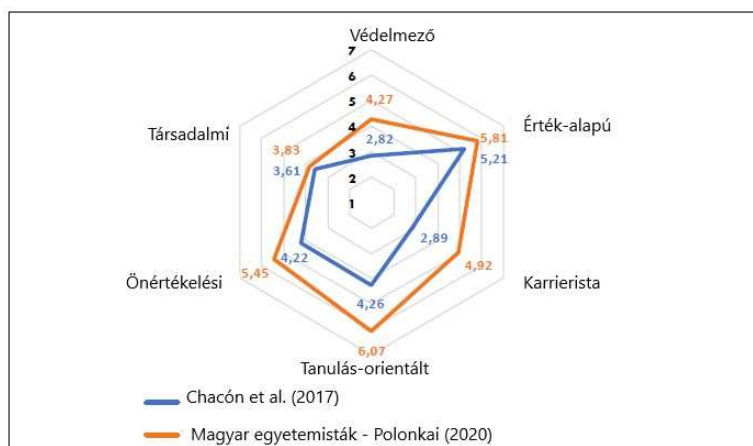
A magyar egyetemisták értékrendjének fejlesztése

A magyar munkaerőpiac egyik legfőbb problémája az újonnan végzetek munkatapasztalatának hiánya. Az önkéntes tevékenységek révén a hallgatóknak lehetőségük van hazai vagy akár nemzetközi gyakorlati tapasztalatok szerzésére. A multikulturális környezetben töltött munka elősegítené a diákok diploma megszerzése utáni multinacionális vállalatoknál történő elhelyezkedését. Az önkéntesség képes biztosítani a munkakultúrához szükséges készségek és

ismeretek elsajátítását, ezért érdemes lenne a vállalatoknak és az egyetemeknek arra ösztönözni a fiatalokat, hogy a hallgatói munka helyett önként jelentkezzenek nemzetközi szervezetekbe.

A magyar önkéntességben legfontosabb szerepet játszó motivációs tényezők

A VFI-re vonatkozó kérdések a magyar egyetemi hallgatók által végzett önkéntes tevékenységre vonatkozó fő motivációs tényezőinek vizsgálatára irányult. A válaszok értékelésének módszere szinkronban van az önkéntesek körében végzett felmérésekkel, így az összehasonlítható Chacón et al. (2017) eredményeivel (1. ábra). A magyar felmérés során minden egyes motiváció magasabb minősítést kapott. Ez a különbség 2,03 átlagpontot ért el a karrierista motiváció során - ennek a kategóriának a túlteljesítése nem meglepő, tekintve, hogy a minta átlagos életkora 22,3 év volt. Ez a megállapítás szinkronban van Chacón et al. (2017) eredményeivel, mely alapján a karrierista és a tanulás-orientált motiváció átlagos pontszámai drasztikusan növekednek a felmérés fiatalabb résztvevői körében. A felmérésünkben a tanulás-orientált motiváció megelőzte az érték-alapút. Ez azt jelenti, hogy diákok azért végeznek önkéntes munkát, mert a tapasztalatok lehetőséget kínálnak az új készségek és ismeretek szerzésére.

23. ábra: Az önkéntesség motivációs tényezői a magyar egyetemi hallgatók körében
Figure 1: Motivational factors of volunteering among Hungarian university students

Forrás: Polonkai 2020, 37.o.

A fiatal önkéntesek sokra értékelik a boldogságot és az örömet az életükben, és szeretnék ezt más emberek életébe is eljuttatni. Fontosnak érzik a jó kapcsolatot a körülöttük élőkkel, szerető családdal és a nagyszerű barátokkal. Az önkéntes munkát úgy tekintik, mint egy esélyt arra, hogy olyan körhöz tartozzanak, ahol önmaguk lehetnek, ahol nincsenek előítéletek és diszkrimináció. Ez az a környezet, amely támogatja önmegvalósításukat és önfejlesztésüket érzelmi és fizikai biztonságot nyújt számukra.

Motivációs tényezők hasznosítása a társadalmi marketing területén

A felmérésben megismert motivációs tényezők értékei alapján kialakítható egy online marketingkommunikációs kampány a magyar egyetemisták számára. Az üzenetben az önkéntesek életben fontosnak tartott értékeit felmérő LOV módszertan eredményeit érdemes hasznosítani, melyet a 2. táblázat foglal össze.

Arra a kérdésre, hogy a kilenc Kahle-féle érték közül melyik az az egy, amelyik a legfontosabb szerepet játssza a mindennapi életben, a válaszadók közel negyede (24,74%) a „Jókedv, az élet élvezete” értéket nevezte meg. Második helyen a válaszok ötödét (19,47%) megszerezve a „Valahová tartozás érzése”, harmadik helyen pedig 14,21%-kal a „Jó kapcsolat másokkal” érték áll – megelőzve ezzel az átlagpontszám alapján előtte végző „Önmegvalósítást”.

A célcsoport számára legalkalmasabb az online kommunikációs csatornák alkalmazása, elsősorban a levelezőlisták, a Facebook és az Instagram oldalak, valamint az egyetemi weboldalak. Az Európai Bizottság rendelkezik az önkéntes szervezetek és oktatási intézmények számára forrást biztosító költségvetéssel.

7. táblázat: LOV összefoglalása

Table 2: LOV summary

minta elemszáma: n=190		
Várható érték: $x=5,85$	$\sigma=0,39$	R=1,08
Érték megnevezése	Átlagos pontszám	A legfontosabbnak választott érték aránya
Jókedv, az élet élvezete	6,34	24,74%
Jó kapcsolat másokkal	6,23	14,21%
Önmegvalósítás	6,07	12,63%
Valahová tartozás érzése	6,06	19,47%
Önbecsülés	5,97	5,79
Biztonság	5,78	12,11%
Elismertség érzése	5,66	6,84%
Izgalom	5,27	2,63%
Mások tisztelete irántam	5,26	1,58%

Forrás: Polonkai, 2020, 41-42.o.

Hipotézisek vizsgálata

Az 1. hipotézis esetében arra számítottunk, hogy a minta férfi és női tagjai között nincs jelentős különbség az önkéntes munka végzésének motivációjában. Annak megállapításához, hogy a H1-et elfogadhatjuk-e vagy nem, kétmintás hipotézisvizsgálatot alkalmaztunk. Ennek feltétele, hogy mindkét minta (a felmérés férfi és női résztvevői) Gauss-eloszlású legyen, azonban a számítások azt mutatták, hogy ez nem teljesül. A kétmintás F-teszt a σ^2 -re 1,6949 F értéket adott, amelynek a t-próba használatához 0,5984 és 1,5702 között kellett volna lennie. Ezért végül a Welch-tesztet használtuk. 2,1327 a t értéke 0.05 α -nál, és a tesztfüggvény kritikus értéke -1,9996 és +1,9996, így a H1-et elutasítjuk. Ez azt jelenti, hogy bár a felmérés férfi és női résztvevői jelentéktelen különbségeket mutatnak az önkéntesség átlagos pontszámában ($\eta^2 = 0,018$), mégsem lehet kijelenteni, hogy statisztikailag ez az átlagpontszám megfelelőnek tekinthető.

Következtetesképpen a mintában szereplő nők magasabb átlag pontszámot értek el (bár nem szignifikánsan magasabbat) az önkéntességre vonatkozó motivációk esetében, különösen az értékek funkció motívumában (itt a különbség valóban jelentős), mely fejlettebb érzelmi intelligenciájuknak és magasabb társadalmi érzékenységüknek köszönhető. Ez összekapcsolható azzal a ténnyel, hogy világszerte több nő jelentkezik önkéntes tevékenység végzésére, mint férfi, de anélkül, hogy a minta reprezentatív lenne, ezt az állítást nem lehet elfogadni. A statisztikai elemzés azt mutatta, hogy a mintában szereplő nők és férfiak átlagos pontszáma jelentős különbségeket mutat az önkéntesség átlagos pontszámában, ezért ezt a hipotézist elvetettük.

A 2. hipotézisnél arra számítottunk, hogy a kérdőív VFI része ugyanazt a faktorstruktúrát produkálja, amelyet Clary (1998) hozott létre. Ezt a hipotézist faktorelemzéssel vizsgáltuk. Észrevehető különbségek vannak a mintában, ahol hét kérdés esett ki, mivel nem volt szignifikáns összefüggésben a hat tényező egyikével sem, és az egyik (29. kérdés) más tényezőhöz tartozik, mint az eredeti VFI kérdőívben. Ez a jelenség (az új barátok a tanulás-orientált funkció motívumában szerepelnek) az informális tanulás fogalmából származhat. Az OECD (2020) definíciója alapján informális tanulásnak nevezzük a tanulás bármely olyan formáját, amely nem szándékos, nincs előre meghatározott célja és nem intézményesített. Az informális tanulás új dolgok és élethelyzetek megtapasztalása, valamint új emberekkel való találkozás és megismerés

révén történik. A komoly különbségek ellenére a minta faktorstruktúrája 73,33% -ban megfelel Clary (1998) eredeti faktorstruktúrájának, így elfogadjuk a H2-t.

A 3. hipotézisnél előzetesen azt vártuk, hogy az életkor jelentősen befolyásolja a karrier funkció motívum átlagos pontszámát (Chacón et al. 2017). Ezt a hipotézist Pearson-féle korrelációval elemeztük. Megállapítható, hogy a minta nagyon pontosan követi a nemzetközi mintákat, mivel negatív korrelációt mutat a karrierista funkció motívum átlagos pontszámai (a 28. kérdés kivételével) és a Kahle-értékek között. Azonban a legtöbb esetben ez az összefüggés nem szignifikáns. A felmérés célközönsége ugyanis a magyar egyetemisták, és életkoruk nem olyan széles, mint Chacón et al. (2017) összesített VFI-mintái. Látható, hogy a minta követi a trendeket, de kis mintaelemszám lehetetlenné teszi a szignifikáns különbségek bizonyítását, ezért elutasítottuk ezt a hipotézist.

Összefoglalás

A tanulmányban a magyar önkéntesek fő motivációit elemeztük, melynek felhasználásával átfogó képet tudunk nyújtani az önkéntes szervezeteknek az aktuális társadalmi marketing kihívásairól. Ezenkívül, a kutatási eredmények az egyetemeken működő önkéntes csoportok hatékonyabb marketingkommunikációjának kidolgozására is alkalmazható.

A kutatás alapján kijelenthető, hogy a célközönséget többnyire a nők alkotják. A személy társadalmi érzékenységre további pozitív hatással van, ha van testvére (Sang 2017). A kommunikáció célja a meggyőzés, melyhez a kutatás alapján a tanulási és az érték-alapú motivációs tényezők szolgálnak információval. Következtetésképpen az üzenetben a saját tapasztalat útján történő tanulást, a gyakorlatorientáltságot, valamint más emberek megsegítését érdemes hangsúlyozni. A kutatás folytatásaként a mintaelemszám további egyetemek bevonásával növelhető, mely mélyebb statisztikai elemzéseket tenne lehetővé. A motivációs funkciók felmérése kiegészíthető egy attitűdvizsgálattal, hiszen egy átfogó társadalmi marketingkampány megvalósítása esetében meghatározó jelentőségű a magyar egyetemisták önkéntességgel kapcsolatos attitűdjének ismerete.

Irodalomjegyzék

- 100/1997. (VI. 13.) Kormányrendelet az érettségi vizsga vizsgaszabályzatának kiadásáról.
<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99700100.kor> Letöltve: 2021.01.12.
- BÉLA-CSOVCSICS, A. - KÉRI, A. (2017): Különbségek és hasonlóságok a magyar és külföldi felsőoktatásban tanuló hallgatók önkéntes tevékenysége és motivációja között. In BÁNYAI, E. - LÁNYI, B. - TÖRŐCSIK, M. (szerk.) (2017): Tükröződés, társtudományok, trendek, fogyasztás: Egyesület a Marketing Oktatásért és kutatásért (EMOK) XXIII. országos konferencia: Tanulmánykötet Pécs, Magyarország: Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar (PTE KTK), Pécs
<http://publicatio.bibl.u-szeged.hu/16284/1/Bela-CsovcicsAndreaKeriAnita-Kulonbsegekeshasonlosagokamagyareskulfoldifelsooktatasantanulohallgatokkonkentestevekenysegesmotivaciojakozott.pdf> Letöltve: 2021.02.18.
- CHACÓN, F. - GUTIÉRREZ, G. - SAUTO, V. - VECINA, M. L. - PÉREZ, A. (2017): Volunteer Functions Inventory: A systematic review. *Psicotherma*, Volume 29, No. 3., pp. 306-316. doi: 10.7334/psicothema2016.371
- CLARY, E. G. - SNYDER, M. - RIDGE, R. D. - STUKAS, A. A. - MIENE, P. (1998): Understanding and assessing the motivations of volunteers: a functional approach, *Journal of Personality and Social Psychology* 1998 Jun;74(6): 1516-30. pp. 1-8. doi: 10.1037//0022-3514.74.6.1516
- ENSZ (2015): 2015 State of the World's Volunteerism Report (SWVR) - Transforming Governance. <https://www.unv.org/swvr/2015-state-worlds-volunteerism-report-swvr-transforming-governance> Letöltve: 2021.01.12.

- ENSZ (2018): 2018 State of the World's Volunteerism Report: The thread that binds. Volunteerism and community resilience. United Nations Volunteers (UNV) programme. <https://www.unv.org/publications/swvr2018> Letöltve: 2021.01.12.
- FÉNYES, H. – DALMINÉ KISS, G. (2011): 2011: az Önkéntesség Európai Éve: Az önkéntesség társadalmi jelensége és jelentősége. Debreceni szemle, Vol. 4, pp. 360-368.
- FÉNYES, H. - MARKOS, V. (2018): A felsőoktatási hallgatók önkéntessége és a hallgatók családterveinek összefüggései. Demográfia, 2018., 61.évf., 4. pp. 293-320. https://dea.lib.unideb.hu/dea/bitstream/handle/2437/270059/FILE_UP_1_Markos%20Val%C3%A9ria%20Demogr%C3%A1fia.pdf?sequence=1-isAllowed=y Letöltve: 2021.02.18.
- GAGE, R. L. - THAPA, B. (2012): Volunteer motivations and constraints among college students: Analysis of the volunteer function inventory and leisure constraints models. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 41(3), 405-430. <http://dx.doi.org/10.1177/0899764011406738>
- KAHLE, L. R. - KENNEDY, P. (1988): Using the List of Values (LOV) to understand consumers, *The Journal of Services Marketing*, Vol. 2, No. 4., pp. 49-56. <https://doi.org/10.1108/eb024742>
- KSH (2012): Önkéntes munka Magyarországon. A Munkaerő-felmérés, 2011. III. negyedévi kiegészítő felvétele. <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/pdf/onkentesmunka.pdf> Letöltve: 2021.01.12.
- KSH (2016): Az önkéntes munka jellemzői. <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/pdf/onkentes.pdf> Letöltve: 2021.01.12.
- SH (2019): Önkéntes munkát végző népesség a végzett munka jellege, formális vagy informális volta szerint, 2019. I. negyedév Letöltve: 2021.01.26. https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_onkent9_13_06.html
- LOUGH, B. J. (2017): Literature Review for the State of the World's Volunteerism Report 2018. Building resilient communities in a turbulent world. <https://www.unv.org/sites/default/files/Literature%20Review%20SWVR%202018.pdf> Letöltve: 2021.01.12.
- MARKOS, V. (2017): A felsőoktatási hallgatók önkéntességtípusai. *Educatio* 26(1), pp. 113-120. http://epa.oszk.hu/01500/01551/00099/pdf/EPA01551_educatio_2017_01_113-120.pdf Letöltve: 2021.02.18. <https://doi.org/10.1556/2063.26.2017.1.10>
- OECD (2020): Informal learning. Available: <http://www.oecd.org/education/skills-beyond-school/recognitionofnon-formalandinformallearning-home.htm> Letöltve: 2021.01.30.
- POLONKAI, Á. (2020): Measuring Volunteer Motivation – A Methodological Overview. TDK Study, Miskolci Egyetem
- ROKEACH, M. (1973): *The Nature of Human Values*. New York, Free Press.
- SANG, S. A. - NELSON, J. A. (2017): The effect of siblings on children's social skills and perspective taking, *Infant and Child Development*, Volume 26, Issue 6, p 3. <https://doi.org/10.1002/icd.2023>
- STEFANESCU, F. – OSVAT, C. (2011): Volunteer Landmarks among College Students. *The Yearbook of the „Gh. Zane” Institute of Economic Reserches*, 01/2011, 20(2). pp. 139–149.